

Yttrande avser ert dnr M2022/01181

LTU tillstyrker Naturvårdsverkets skrivelse *Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål*. Vidare vill LTU framföra några kommentarer av utvecklande karaktär.

Sammanfattning

Utredningens problembeskrivning är relevant. Bara volymen av massor som hanteras i byggprocesser innebär att det är viktigt att utveckla hanteringen både för att öka nyttiggörande och för skydd av hälsa- och miljö. Utredningen kommer även i rätt tid då vi nu ser ett minskat behov för deponitäckningar, vilket är en viktig avsättning idag. De svårigheter som utpekas i form av ekonomi-, information och för matchning av behov och tillgång är väl kända och de föreslagna åtgärderna synes rimliga. Ett av förslagen som vi tror kan få en betydande effekt är förslaget om att utsträcka tillåten mellanlagringstid för icke farligt avfall utöver de tre år som nu gäller. Förutom att bättra matchningen mellan behov och tillgång över tid kommer den ändringen även att skapa möjligheter för en rimligare ekonomi för olika *in situ* behandlingar, t ex med mobila anläggningar. För att ge rätt effekt behöver dock kvalitet och kvantitet av olika materialslag vara väl dokumenterad och tillgängliggjord i publika databaser.

Den som vill använda sekundära konstruktionsmaterial behöver idag oftast först skapa data kring materialen för att kunna bedöma deras lämplighet, vilket tar tid och gör sådana materialval svårare. Bygger man däremot med jungfrueliga konstruktionsmaterial, som per definition betraktas som oskadliga, så är användningen inte behäftad med samma dokumentationskrav och det skapar en olikhet i materialbedömningen som är irrationell, eftersom kvaliteten på jungfrueliga konstruktionsmaterial varierar med den geologiska miljö de hämtas från. Beroende på mineralogisk sammansättning kan dessa material vara miljöpåverkande på många olika sätt, precis som de återvunna. Detta påpekar utredarna med exemplet arsenik. Det behövs därför liknande dokumentation kring jungfrueliga material som för återvunna. Det skulle ge entreprenörer och beställare en möjlighet att göra jämförande riskbedömningar och ge ökad rationalitet i materialvalen.

De förslag som utredningen presenterar för att förbättra möjligheterna för ett miljösäkert nyttjande av sekundära konstruktionsmaterial förefaller till sin inriktning relevanta och kan förväntas ge positiva effekter.

En av de viktigare åtgärderna som föreslås är att i den fysiska planeringen tillse att det finns upplagsplatser för potentiellt användbart material. Det behövs stora volymer med anpassning för skiftande materialegenskaper. Förutom de materialströmmar som behandlas i utredningen bör man även ta höjd för de katastrofavgångar som med klimatförändringar tenderar att bli mer förekommande.

Det påpekas att stora avfallsmängder idag undantas beskattning genom att det används som konstruktionsmaterial och man nämner att även jord från marksaneringsprojekt är skattebefriade. Avfallet från marksaneringar utgör emellertid en betydande del av inflödet till deponier idag och det är direkt kopplat till en volymmässigt betydande användning av massor för att ersätta det som schaktats ut för deponering. Det behandlas inte i utredningen och det saknas förslag på hur denna avfallsström skall kunna minskas.

Utredningen pekar på behovet av att förstärka informationen kring materialens mängder och kvaliteter men föreslår inte konkret hur det skall gå till. Här behövs en aktör som samlar och tillgängliggör informationen om möjliga byggmaterial. Det behöver även ställas krav på en bättre dokumentation av jungfrueliga konstruktionsmaterials egenskaper, och som man skriver, behövs det bättre vägledningar för att underlätta en konsekvensbedömning och materialval.

I detta ärende har rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn beslutat. Helena Oskarsson har föredragit. I den slutliga beredningen har Anders Lagerkvist, professor i avfallsteknik deltagit.